

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 6

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління: стратегія і тактика
формування сучасного фахівця”,
м. Київ, МАУП 29 жовтня 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2011

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 28.09.11)*

Редакційна колегія

М. Ф. Головатий (голова), д-р політ. наук, проф., *В. В. Омельчук* (заступник голови), канд. іст. наук, *П. Ф. Вознюк* (відповідальний секретар), канд. політ. наук, доц., *І. П. Бідзюра*, д-р політ. наук, проф., *П. П. Гай-Нижник*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Ю. О. Куц*, д-р наук держ. упр., *І. П. Лопушинський*, д-р наук держ. упр., проф., *В. М. Піскун*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Я. Ф. Радиш*, д-р наук держ. упр., проф., *І. В. Розпутенко*, д-р наук держ. упр., проф., *Г. П. Ситник*, д-р наук держ. упр., проф., *П. К. Ситник*, д-р філос. наук, проф., *Ю. П. Сурмін*, д-р соц. наук, проф., *В. В. Утвенко*, канд. іст. наук, доц., *М. В. Чечетов*, д-р наук держ. упр., проф., *Н. П. Ярош*, д-р наук держ. упр., *Н. М. Чернуха*, д-р пед. наук, проф.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук. пр.] / МАУП. —
С76 К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2011 —

Вип. 5 : Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. “Державне управління: стратегія і тактика формування сучасного фахівця”, м. Київ, МАУП, 29 жовт. 2011 р./ редкол.: М. Ф. Головатий (голова) [та ін.]. — 2011. — 428 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

І. М. Воробйова

Методи подолання
кризи легітимності влади..... 132

І. М. Николін

Бар'єри міжособистісного спілкування
та їх вплив на соціалізацію особистості..... 134

М. О. Левченко

Аналіз і прогнозування
економічного потенціалу підприємства
з позицій системного підходу..... 138

І. М. Найдьонов

Наукова організація
підготовки менеджерів..... 143

Ф. М. Медвідь**Л. М. Техмурова**

Місцеве самоврядування в Україні:
питання теорії та історії..... 147

Н. О. Кочерова

Кримінально-правова характеристика
вимагання (за ст. 189 КК України)..... 151

О. В. Зотов

Особливості управління
державними проектами..... 154

М. В. Москальов

Психологічні особливості
рівнів розвитку когнітивного
компоненту психологічної готовності
майбутніх менеджерів
до управління змінами в організації..... 156

В. В. Галайдюк

Основні аспекти формування
регіональної молодіжної політики
в період трансформаційних змін..... 164

К. О. Петракова

Соціально-економічні аспекти
трансформаційних реформ..... 169

С. В. Білецький

Адміністративно-правова реформа
як передумова дієвої публічної влади..... 172

А. В. Гольоса

Торгівля людьми як глобальна проблема
XXI століття..... 175

Ю. В. Гоцуляк

Місце та роль державних установ
для розвитку правової держави
в роботах П. І. Новгородцева..... 179

А. В. Гнилозубенко

Доктрина розподілу влади..... 182

А. О. Куртакова

Державне управління
у сфері охорони праці: розвиток
та перспективи вдосконалення..... 185

О. В. Котеньова

Політика державного управління
у сфері господарювання
в умовах ринкової економіки..... 192

С. С. Маяковський

Механізм фінансового забезпечення
регіональної політики єс..... 195

Л. А. Сокур

Впровадження навчального курсу
«державна політика у сфері діловодства»
як запорука розвитку особистості
фахівця та його професійної
компетентності..... 197

І. Проценко

Парадигма сучасної бізнес-освіти:
управління системою підготовки сучасного
лідера (на прикладі українського
народного університету МАУП)..... 201

О. О. Воронятніков

Організація системи урядових органів
публічного управління..... 205

В. В. Бірюкова

Розвиток управління як передумова
розвитку навчального закладу..... 207

О. В. Лапочкін

Проблеми реформування
методів управління безпекою
державного руху..... 212

В. А. Гудов

Атомний аспект міжнародних відносин
(атомний вимір "human security")..... 217

В. Г. Гуров

Основні підходи для вирішення проблем
складання арбітражних застережень..... 221

М. Л. Семенюта

Спадковість зовнішньої політики Румунії..... 224

І. Алмаші

Транскордонний вимір міжнародних
відносин..... 228

Л. О. Глушко

Психологія впевненості як наслідок
інтеріоризації соціального досвіду
та праксиологія творення параметрів
соціуму та держави..... 233

Н. С. Задорожня

Проблемні питання визначення
категорії «інвестиції»
за законодавством України..... 237

М. О. Мороз

Державна політика щодо правового
регулювання відносин власності в Україні..... 240

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СКЛАДАННЯ АРБІТРАЖНИХ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ

Становлення і розвиток української державності, вип. 6, с. 221–223

Починаючи розгляд основних підходів для вирішення проблемних питань, що виникають при складанні арбітражних застережень, необхідно передусім розуміти, що специфіка складання арбітражних застережень полягає в тому, що однозначно визначити, яке застереження є ефективно складеним, можливо лише після того, коли у відповідності до нього буде розпочато арбітраж.

Арбітражна практика свідчить про те, що часто можна зустрітись із ситуацією, коли застереження, яке оптимально підходить для контракту в цілому, виявляється зовсім не найкращим для його використання при виникненні конкретного спору, що випливає з цього контракту. Саме тому ми вважаємо, що ідеальної проформи арбітражного застереження не існує.

Проте слід також зауважити, що хоча визначити ідеальне застереження важко, проте з'ясувати, яке застереження є юридично та фактично неправильно складеним та яке не можливо буде виконати (на практиці такі застереження отримали назву “патологічні”), досить легко.

У зв'язку із вищевикладеним ми визначили два основних підходи до складання арбітражних застережень, які, на нашу думку, мають свої відповідні наслідки.

Перший підхід до складання арбітражного застереження полягає в наданні другорядного значення такому за-

стереженню. Цьому сприяє й той факт, що традиційно арбітражне застереження розміщується наприкінці контракту. Саме цей підхід може бути визначений як досить нетрудомісткий спочатку, але, як правило, наслідком такого підходу може стати поява патологічних арбітражних застережень, які на практиці неможливо виконати.

Як варіант, з'являються застереження з подібним текстом: “Усі спори з контракту повинні бути вирішені в Брюссельському міжнародному арбітражному суді”. Де-факто дане застереження на неіснуючий міжнародний комерційний арбітраж. Як наслідок, Міжнародному комерційному арбітражному суду при Європейській арбітражній палаті (Бельгія, Брюссель), який, начебто, мався на увазі, буде досить важко вирішити питання приймати позовну заяву чи ні. Часто на практиці можна зустріти в контрактах занадто лаконічне арбітражне застереження: “Усі спори з договору підлягають вирішенню в арбітражі”. Однак і в цьому випадку є суттєвий недолік. Якщо таке застереження укладене між сторонами, що не належать до країн-членів Європейської конвенції про зовнішньоекономічний арбітраж 1958 р., то її не можна буде застосувати, адже вона не містить мінімуму необхідних умов для початку арбітражного процесу.

На практиці багато юристів зустрічались із такою фразою в арбітражному

застереженні зовнішньоекономічного контракту: “Усі спори із договору будуть вирішуватись шляхом взаємних переговорів. При відсутності згоди спори підлягають вирішенню в міжнародному арбітражі у відповідності до діючого законодавства”. Як правило, у зовнішньоекономічних контрактах вноситься назва арбітражного суду. Фактично в арбітражному застереженні йдеться про обов’язковий порядок врегулювання спору шляхом переговорів. Лише при відсутності згоди сторони повинні будуть звернутись в арбітраж. При цьому в арбітражного суду можуть виникнути складності при визначенні моменту, коли сторони остаточно не дійшли згоди з приводу спору. Тому, на нашу думку, якщо на практиці сторони зустрічаються із подібним арбітражним застереженням, то необхідно ще на стадії формулювання зробити все можливе, щоб у тексті був указаний конкретний строк, після спливу якого виникає право сторін на звернення в арбітраж (наприклад, із дати направлення письмової пропозиції про врегулювання спору).

1. На нашу думку, якщо суб’єкт зовнішньоекономічної діяльності хоче, щоб у подальшому не було проблем зі зверненням у конкретно обраний ним міжнародний арбітражний суд, то необхідно розміщувати в текстах основних контрактів типові арбітражні застереження. Це модельні тексти застережень, які пропонуються на багатьох мовах більшістю інституційних арбітражів.

Яскравим прикладом модельного арбітражного застереження є застереження, що міститься в стандартних контрактах Міжнародної Асоціації Торгівлі Зерном та Кормами (ГАФТА):

“(а) Будь-які й усі суперечки, що виникають із даного контракту або у зв’язку з ним або будь-які позови, що стосуються тлумачення або виконання даного контракту, регулюються шля-

хом арбітражу згідно з Правилами Арбітражу ГАФТА № 125 того видання, яке дійсне на дату цього контракту, при цьому Правила внесені й є частиною даного Контракту, а обидві сторони контракту вважаються повністю ознайомленими й згодними із застосуванням таких Правил.

(b) Жодна зі сторін або особа, що виступає від їхнього імені, не подають позов та не ініціюють інший судовий розгляд відносно іншої сторони, поки така суперечка або позов не буде спочатку розглянута й визначена арбітром (арбітрами) або апеляційною колегією згідно із Правилами Арбітражу. При цьому сторони однозначно погоджуються й заявляють, що одержання рішення арбітра (арбітрів) або апеляційної колегії, залежно від обставин, є обов’язковою попередньою умовою для реалізації права кожної зі сторін або особи, що виступає від їхнього імені, подавати позов або ініціювати судовий розгляд відносно іншої сторони по такій суперечці або позову.

(c) Жодне з положень статті про арбітраж не перешкоджає сторонам у пошуку додаткових засобів правового захисту у відношенні їх позову або зустрічного позову законними процесуальними діями в будь-якій юрисдикції, але за умови обмеження цих дій застосуванням і/або залученням засобів забезпечення правового захисту у відношенні їх позову або зустрічного позову, при розумінні й згоді з тим, що матеріальні аспекти будь-якої суперечки або позову повинні визначатися тільки через арбітраж згідно із Правилами Арбітражу ГАФТА № 125”.

Другим підходом є складання досить довгого, інколи на кілька сторінок, арбітражного застереження. Ми хочемо звернути увагу на те, що слід пам’ятати, що багатослівність та надмірне регулювання — це фактори, які також можуть завдати шкоди майбутньому арбітражному процесу. Бажання вирішити всі

питання, які можуть виникнути в майбутньому є зрозумілим, проте не завжди є виправдане як економічно, так і з точки зору ефективності арбітражного застереження. Зайва педантичність сторін при вказуванні в арбітражному застереженні найменших деталей майбутнього арбітражного процесу може призвести до зворотнього результату. Наприклад, на практиці бувають випадки, коли сторони, обравши конкретний міжнародний арбітраж, разом із тим у тексті застереження вносять істотні зміни в правила арбітражного розгляду, які несумісні з регламентом арбітражу. У таких випадках постійно діючий міжнарод-

ний арбітраж цілком може відмовитися від розгляду суперечки, якщо відхилення від його регламенту є на його погляд істотними.

Отже, ми наголошуємо, що грамотно складена арбітражна угода повинна уникнути обох із вищевикладених крайностей. Вона повинна бути досить короткою, несуперечливою, чіткою й послідовною. Якщо ж в арбітражному застереженні містяться специфічні пункти, то вони повинні складатися зі знанням Регламенту конкретного арбітражу, який обирається, а так само враховувати право, яке буде застосовно до арбітражу.